

Fjärde roten, tomt 27

Kvarteret Bokhållaren

Sjunde roten 1637–57v

Tredje roten 1657h–70

Drottninggatan 33, norra sida,

Östra Hamnen – Korsgatan

Samb.m.3.71

Norra delen av 4.27

En Peder Arfvidsson omtalas redan 1625 (ovisst om han var bosatt denna tomt) (se EIIa:1b den 8.2.1625: "Gustaf Adolphs resolution öfver Magistratens domb emellan [guldsmeden] Egidius von der Ecke och Peder Arfwidsson angående en Tompt den von ecke behålla skulle, om han ett fullkoml. stenhuis till Michaeli uppsättia wille och förmåtte. Men på widrig händelse skulle han uplåta Tompten till Peder Arfwidsson och niuta sin giorda omkostning igen. Vide Fol 27 i swarta Boken [kan vara brunnen]").

Arfwe Persson

1637

Gbg RR 1.9.1636: "Uff Anders Petersson anhalten haben Herren Praesidenten und Rath H. Hans Jungen und H. Anthoni Knip verordenet nach Brigitte Hans Schreibers und Tolle Per Arfuesson zu gehen, begehrend, dass sie eine schreiftliche attestation von sich muegen geben, was Ihnen uff die Puncten, so Ihnen sollen vorgelegt werden, belangend Arfue Persson soll bewusst sein."

4.8.1641 Ö. Arfved Pederssons obligation till *Henrik Salfelt* med "pansättning av min hus och gård här i staden, som jag bor" i dat. 25.9.1639, inprotokollerades för 49 rdr skuld. Dessutom hade Henrik Salfelt tagit på sig att betala en annan skuld för Arfwed Petersson han skulle erlägga 53 d smt kapital till sin brorsdotter *Margareta Salfelt*. Denna Margareta Salfelt i Amsterdam fordrade också 15 d smt av *Bengt Mårtensson*.

Börta Arfwe Peders 1 mtl, 1649. Märkligt nog omtalas vid kämnärsrätten *Ragnila sal Arfued Perssons* i tvist med *Jacob Lindsay* ang. resterande kontributionspengar för 1644.

Björn Torsson (Toresson)

I fjortonde roten 1641–42 och 18 roten 1644–47 omtalas *Björn Strop* eller Björn Torsson (jfr *Olof Torsson Strop*). Den 6.1.1646 lovade han att betala sin skuld till Anders Olofsson. Hans gård i 18 roten såldes 1753 till Anders Svensson

Gunne (Nilsson) skräddare

1639–42

Gunne Nilsson skräddare, som 1637 var bosatt i tionde roten, anges 1739 med 3 mtl bo hos Arfue Persson. 1644–55 bodde han i fjärde roten.

Nicolaus Dreizigacker vände sig den 6.2.1639 mot Gunne Nilsson, som hade försett sig mot punkt 22 i skräddarnas skråförordning genom att inlåta sig i äktenskap med en annans frilla. Han

begärde, att skraddarna skulle njuta sina privilegier till godo och att svaranden skulle ”uthur skrået satter blifva” (uteslutas ur skrået). Skräddarskrået fick löfte att göra som det ville.

Vid kämnärsrätten den 6.12.1643 krävdes Gunne Nilsson skraddare av Jacob Lindsay på hushyra 12 d kmt och 8 öre smt. Han påstod sig endels ha betalt med arbete. – Kan Jacob Lindsay ha blivit ägare av Arfwed Perssons gård? (Jfr Ragnila ovan.)

Hans Hasemüller snörmakare

1653–69, änkan 1670–81 M1676 1½ tomt

En Hans snörmakare nämnes första gången 1648 i Göteborg, då han bodde hos *Jöran spelman*. Den 8.11.1652 betalade (Hans) Paul Hasemüller 13 d smt i huseköpspenning för en gård, som han för 480 rdr köpt av Hans Jung (omtalad i sjunde roten).

Se *Salomon Bengtsson* angående mellanhavande med borgmästare Jacob Schröder i Vänersborg.

Hans Paul Hasemüller avled 1669 (begr.8 okt.). Hans änka *Maria Kniphoff*, född 1626, död barnlös 1701 (begr. 26 maj, 75 år gammal) gifte 25.8.1685 om sig med

snörmakaren *Johan Olofsson Ruth*,

som övertog gården. Efter Marias död gifte 29.4.1702 han om sig med *Emerentia Hinchens* från Aalborg. Den 28.2.1701 pantsatte Johan Ruuth hus och gård på Drottninggatan mellan Mr Hans Kraupners hus och gård å östra och Herr Christopher Christopherssons änkas hus å västra till Göteborgs hospital för lån av 150 d smt. Den 24.2.1704 begärde Johan Ruuth att få upphäva sin försäljning av hus och gård på Drottninggatan till grannen *Hans Kraupner*, som uppbjudit gården ett par dagar tidigare den 22 febr. Johan Ruuths hustru Emerentia Hinsch omtalades. Ärendet remitterades till kämnärsrätten. Före 1710 hade Johan Ruth i stället köpt en av tomterna 3.72 (se denna tomt). Han avled 1712 (begr. 3 okt.).

Märkligt nog omtalas 1710 *Gabriel Sandberg* som ägare 1710–13 av den västligaste av de två gårdar av samma tomtstorlek (1½ tomt), som 1714 säges tillhöra Hans Kraupners änka: den kallas då hennes andra gård. Denna gård är den mindre av hennes båda gårdar. Dess byggnadsvärde är 1715 360 d smt medan den östra gården värderas till 560 d smt. Men lösöret i den mindre gården värderas till hela 1 000 d smt men i den östra till 300 d smt.

I den västligaste gården bodde 1715 *Nicolaus Lake* och 1717 *Esbjörn Schiller*, tydligen ogift (skattade för tobak men betalade ej tomtöre). Hans Kraupners änka bodde från 1714 med sonen remsnidaren *Nicolaus Kraupner* med *läregossen Aron Larsson* bodde i den östligaste. Nicolaus Kraupner skattade 1717 för tobak liksom gårdens inneboende *rådman Schwartz*, vars *hustru Anna Liskan Johnsdotter* omtalas.

Enligt Göteborgs auktionsprotokoll den 27.10.1718 inropades Kraupners änkas gård av *Jacob Kraupner*. Det visar sig i tomtlängderna, att det var den västligaste gården som övertogs av köpmannen Jacob Kraupner. Den brann liksom övriga gårdar runt omkring 1721 och kallas 1730 framlidne Jacob Kraupners tomt och tillsammans med 4.26 1731–35 som ”Graupners arvingars obebyggda tomter”.

Avlidne *kommerserådet Sebastian Thams* änka fru *Elisabeth Cronström* lät den 11.10.1731 första gången uppbjuda avlidne köpmannen Jacob Kraupners på Drottninggatan belägna 1½ ödetomt som sin underpant för varor Kraupner erhållit av hennes sal man under hans livstid enligt obligation 4.5.1721.

Fastigheten betecknas som ödetomter ägda resp. av *handelsmannen Johan Sillander 1737–41–?*, av *handelsmannen Martin Sandberg 1745* och

handelsmannen Johan Anders Lamberg

1755. Den senare lät bebygga med stenhus tomterna (1775 kallade två). Johan Anders Lamberg var son till *lektor Petrus Lamberg* och *Sofia Schröder*. Han fick burskap som handlande i Göteborg den 30.10.1741. Hans hustru *Elisabeth Söderberg*, död 14.3.1768, var dotter (?) av *handlanden Carl Söderberg*, död 1732, och *Anna Maria Barntman*. Vid bouppteckningen efter henne 11.4.5.1769 uppgavs, att Lambergs ägde hus och gård på Drottninggatan, ”där mannen bor”, värderat till 12 000 d smt samt stenhus på samma gata, värderat dubbelt upp till 24 000 d smt. Hon efterlämnade sönerna *handlandena Petter och Carl Lamberg* samt dottern *Sofia*, gift med *handlanden Carl Carlsson*. Johan Anders Lamberg och barnen ägde stenhuset ännu 1780.

Lambergs ägde också plantaget Hedås, värderat till 10 200 d smt, stärkelsebruk med åbyggnad och ett tobaksplantage, 3/8 delar i salteriet Söhallen, Lundby m.m.

Medicine doktorn Evald Ribben erkände sig skyldig 3 500 rdr specie såsom obetald återstod för det stenhus med tillhörande tomt under (dåvarande) nummer 29 beläget vid Drottninggatan mellan borgmästare Petterssons tomt å ena och sadelmakare Focks hus å andra sidan, som han köpt av herrarna Johan Anders och Carl Lamberg den 23.12.1780.

Den 15.5.1782 sålde medicine doktor Evald Ribben och hans hustru *Britta Sophia Sandberg* fastigheten till *grosshandlare Christian Ludvig Jöransson* för 5 000 rdr. Denne lät den 24.1.1785 första gången uppbjuda ”ett i stadens andra kvarter vid Drottninggatan mellan herr kommerserådet och borgmästaren Daniel Petterssons inplankade tomt å östra och sadelmakare Johan Focks hus å västra sidan beläget grundmurat stenhus”. Redan den 18.6.1787 uppsköts enligt Göteborgs auktionsprotokoll auktionen på handelsmannen Chr. L. Jöranssons på Drottninggatan och till kreditorerna för 30 000 d smt uppbjudna stenhus och gård.

1790 var *mademoiselle von Öltken* ägare.

Rådman Fredrik Georg Hall uppbjöd 4.27 den 18.5.1795 och

handelsman Emanuel B Bahrman uppbjöd gården samma år den 26.10.1795. Han omtalas i tomtöreslängden 1800.

Ägare 1807 var *bagaren Sjöbergs änka (Änkan Maria Sjöberg)* uppbjöd 4.27 den 1.11.1841).

Upbud av 4.27 företogs av *mamsell Sophia Maria Sjöberg* 19.2.1866 och av *skräddaren H Silvaner* 22.6.1868.

Västra delen av 4.27

Nils Adriansson Band

1638–43

Enligt 1639 års ”yrkesregister” handlade Nils Adriansson ”med allehanda varor”. Han var alltså tillräckligt gammal för att vara son till den gamle *rådsförvanten Adrian Band* och icke sonson till denne.

Om släkten Bann (Band) skriver Fröding i ”De gamla släkterna”: ”Rådsförvanten Adrian Banns avkomlingar äro svåra att följa. Givetvis är handelsmannen Johan Adriansson ”*Bahn*” (gift med Kerstin Eilking – omgift Sifvert Volckwardt, Se 5.62 kv. Kronobag. O. D:s anm) dennes son och

säkerligen kunna till släkten räknas ej allenast den år 1670 omnämnde borgmästaren (Adrian Band) i Lidköping (nämnd som fadder i Göteborg den 11.4.1674) utan såväl handelsman Johan Band d.y. (se nedan) som åtskilliga andra under denna tid i staden förekommande Bandar eller Bandtar. Några märkliga män synas de ej hafva varit." Syster till borgmästaren Adrian Band var *Maria Band*, hustru till *stadskvartermästare Jacob Svensson*: se 1.32, kv. Biskopen. Det är möjligt att Nils Adriansson endast var halvbror till borgmästaren och Maria Band.

Johan Adriansson Band omtalas i mantalslängden 1640 i nära anslutning till Adrian Bands änka *Ingrid*. Hon köpte 19.9.1633 1 000 st tegel. Hon omtalas fram till 1653 i kvarteret Alströmer som bosatt 5.45 (se om släkten där) i en gård som *räntmästare Per Larsson* betalade huseköpspenning den 19.9.1653 för sedan han köpt den för 900 rdr. *Joakim Marcusson yngres* debitor *Nils Eriksson* talade i juli 1669 (K.A.) om sin svåger *Adrian Johansson Band*.

Så sent som 1.12.1673 sägs det, att *Peter Styrmans efterleverska Clara de Bois* var skyldig hustru *Ingrid Adrians* resterande arrende för en masthamn. En *Ingrid Adriansdotter* omtalades (i RR 1711 s.48) vara svärmor till *Christoffer Stegh*. 25.10.1706 attesterade notarie *J Ramberg*, att han den 20.3.1706 hade varit hos sal hustru *Ingrid Adrian(sdotter?) Bands*, som förklarar som sin yttersta vilja vara, att hennes dotter *Elisabet Nilsson* (med förbigående av systemen *Ingeborg Nilsson*) skulle överta gården. I motsats till *Ingeborg* hade *Elisabeth Nilsson* skickat hem pengar till modern, när hon tjänade i Holland. (Var *Ingrid Adriansdotter* gift ovan nämnde *Nils Eriksson*?)

Nils Adriansson Band var gift två gånger, därav ena gången med *Catharina*.

Hans barn:

Christina född 17.8.1667, död 15.11.1691. G. 1691 med häradshövdingen i Vartofta *Gabriel Tyresson Leijonstolpe*.

Handelsmannen Johan Bann d.y (son till vem? Till Johan Adriansson B?). förenades med handelsgillet 1694. 1696 sade han sig vara närmaste bördeman näst handelsmannen Hans Olufssons barn till 4.111, kv. Frimuraren. Han var gift *Catharina Olofsdotter Hijsing* (begr. 6.3.1739) Barn till honom torde dessa vara:

Abraham (se 9.20) var 1727 kyrkoinspektör. Han fick 6.3.1711 stolrum efter brodern Johan Band (nummer tre begr. 23.3 1711). *Abraham Band* var g.m. *Uscelia Edgren*, dotter till notarien *Jonas Edgren*, död 1719 (och en dotter till tullinspektoren Anders Olofsson).

Isac (begr.7.7.1722), burskap som handlande 5.4.1714. Han fick 12.1.1716 stolrum efter sin sal morbror Sven Olofsson Hijsing. *Isac Band* g.m. *Catharina Bornander*, dotter till *handlaren Samuel Bornander* (se Berg II:1-2, 162).

I ett mål den 2.5.1670, då Oluf Simonsson var käreande mot Nils Adriansson ang. engelskt kläde, omtalas Nils Adrianssons måg *Henrik Eilking*.

Den 23.3.1643 köpte Nils Adriansson av *Allowin (Allwin) Jacobsson* ett hus vid Stora Hamnen mellan Arendt Pettersson å östra och sal Carl Bock å västra sidan för 700 rdr plus två rosennobler i diskretion (kv. Kommerserådet nr 5.35v -- mer om honom där). Fasta erhöll han den 25.5.1643.

Den 17.8.1671 gjorde Nils Adriansson ackord med sina kreditorer (se också registraturen den 6.3.1673).

Allwin Jacobs vände sig den 21.4.1643 mot *herr Nils Börgesson* och *Elias Gantz*. Genom sin fullmäktig *Hans Reinholds* begärde han lösgivning av den arrest på 200 rdr, som de utverkat hos *Nils Adriansson* på ett gårdeköp honom och *Allwin* emellan. Svarandenas fullmäktig *Adam Herwegh* ingav häremot en expensräkning på 92 rdr för den resa, som de på magistratens befallning låtit fullmäktigen företaga till *Allwin Jacobs* i *Eierstadt* (*Eiderstadt?*) i *Holland* belägna lantgoods ur vilket de hade försäkrat *Cornelis Hubertsson* att erhålla 3 100 floriner, som *Allwin* var skyldig dem.

Wincent Fellbier 1656–57

Sendt Fellbiers änka 1659–60

Bengt Olofsson (*tjäruhovsmästare*)

1665–67

Troligen var det väl denne *Bengt Olofsson*, som var fadder hos (svågern?) *Frantz Kock* 1669 (dop av *Abraham* 30 juli) och vars hustru *Karin* just hos *Frantz Kock*, när denne döpte sonen *Johannes* den 14.6.1661. Det fanns givetvis flera personer samtidigt i *Göteborg* med detta namn. Den *Bengt Olofsson*, som vid denna tidpunkt bodde på denna tomt – troligen västra delen av 4.27 – borde vara identisk med den *Bengt Olofsson*, som 1668–74 var arrendator av *tjäruhovet* och *Stigbergets värdshus*. När han efterträdde *Bengt Nilsson* på denna post borde det ha varit anledning att flytta från den gamla bostaden till *Stigberget*.

Tjäruhovsmästaren Bengt Olofsson klagade enligt resolutionsboken den 14.1.1670 över att ”köpmännen skola till stadens *tjäruhov* föra och sedan utskeppa ovrakad *tjära*, vilken man ingen vetskaper får, antingen hon ond eller god är. efter såsom tunnorna äre tillförene hos *tunnebindarne* med stadens märke brände”.

1674 begärde *Johan Torbjörnsson*, som arbetat vid stadens *tjäruhovskompani* i 18 års tid att få efterträda *tjäruhovsmästaren Bengt Olofsson* i dennes arbete på grund av att *Bengt Olofssons* och hans hustrus krafter avtagande. Men *Frantz von Ackern* erhöll tjänsten vid *Stigberget* efter *Bengt Olofsson*. Han hade i sin ansökan hänvisat till att han drabbats av vådelden och till sin sal faders meriter (EIIa:4, 1674).

I en handling 1676 (EIIa:5) får man veta, att *Bengt Olofsson*, som hade ”bortflött” sin egendom till *Växjö* betalt ”bortflötningspengar”.

20 år senare, den 15.9.1696, skrev magistraten till ”*Bengt Ollson* i *Eksiö* om skildnaden emellan *Ladugården* och *staden*”: ”En del av magistratspersonerna påmint sig, hur *Stigbärgshärbärg* wedt *skiepsRedden*, hade varit till *Eder* förpachtat, oss ock berättas at wed den tiden har varit någon dispute om skildnaden emellan *staden* och *Cronones Ladugårds Egor*, serdeles är oss wed handen gifwet, at een lijten gräslycka, som ligger ofwan för wägen, har wehlat dragas ifrån *staden*, hwilken dock utj *Eder* tijd, anten genom föreningh emellan *Gouverneuren* och *Magistraten* eller medelst laga decision är wedh *Stigeberget* för *Staden* bijbehållen worden, och will man förmena, at på densamma har varit ärnat bygga en *kiörcka*, hwilken byggnad derigenom skall studzat, att *Gouverneuren* och *staden* finge derom Dispute, hwarom nogsampt lærer ha funnitz beskedh hoos oss sielfwa, der icke vårt *Archiwum* utj den olyckeliga *Eldebranden* woro förbrändt.” *Magistraten* begärde därför snabbt besked av *Bengt Olofsson* om ”hwad *Eder* angående skildnaden och hwad *Egor* der omkring och särdeles ofwanför wägen under *Stigebergetz*lijden *Staden* tillhörer kan wara bekant och i minnet”.

Samuel Isaksson

1668–72 – Se 5.62 1674 hörnet av Norra hamnen och Östra Hamnen. Han var ingift i *Poppelmanska* släkten och därigenom svåger till rådmann *Henrik Eilking* och *Anders Jacobsson Dahl*.

Christopher Christophersson (Sundelius)

1675–81

Christopher Christophersson Sundelius var född i Bogesund 13.1.1641 och avled 23.3.1694. Han är stamfar till adliga ätten *Adlersparre*. Han var svärson till den framstående handelsmannen *Erik Fransson Schröder* och bedrev liksom denne en omfattande järnexporthandel, som lika framgångsrikt fortsattes av hans änka *Johanna Schröder* (se 5.20) och sonen *Christopher Christophersson d.y.*, vilken blev rådmann 1714 och 1716 sekreterare i handelsgillet. Men familjen ägde flera fastigheter i staden och sålde denna gård på Drottninggatan till

handelsmannen Anders Germundsson, som 1694 hade sålt sin tidigare ägda gård 2.125 i kv. Stadsmäklaren till *lektor Andreas Areel*. Den 22.12.1696 besvärade sig Anders Germundsson över att ånyo liksom 13 år tidigare krävas på burskapspengar.

Hos Anders Germundsson bodde 1710 den från Vänersborg stammande *Petter Wennerström*. Han fick burskap som handlande 1709 och var brorson till handelsmannen och kommissarien Hans Pettersson, adlad Wennerström. Han gifte sig 1712 med Elisabeth Hamner. Han var begravd 18.9.1726. Änkan var bosatt 7.25 ö, Traktören.

I april 1712 överlät Anders Germundsson sitt 1691 erhållna stolrum i Gustavi till *herr Johan Liedgren*, vilket kanske är ett tecken på att han redan då var på väg att flytta till landet. I en inlägga till magistraten den 14.5.1714 (EIIa:26) klagade Anders Germundsson över skatten. Han hade under några års tid inte haft någon ständig hemvist ”eller annor särderes näring”, sedan han ”förflytte till landet”. Sedan hans käre son *Erich Cederbourg* gifte sig och blev en magistratsledamot hade han skänkt honom både fast egendom och däri befintliga lösören. Av samma källa – magistratens årshandlingar (EIIa:27) 13.1.1715 framgår att Anders Germundsson på grund av sina ”nu för tiden slätta villkor” hade förskonats till ringare inkvartering. I stället hade man pålagt Anders Germundssons tidigare plikter på kassören och proviantskrivaren Carl Sjöberg. Vilken givetvis protesterade.

1717 anhöll sonen den blivande rådmannen och historieskrivaren *Erik Cederbourg*

om bevis, att dess fader Anders Germundsson hade uppsagt sitt burskap i Göteborg. Fadern hade blivit borgare den 9.11.1682 och hade ägt hus och gård på Drottninggatan. Han bebodde nu ett rusthåll på landet. (Enligt RR prot. sid. 76)

Gården skrives 1713 på Anders Germundsson men 1715, då den värderas till 700 d smt, på sonen *Erik Cederbourg*, född omkring 1680, död 1758, tillsammans med fadern. Enligt upphandlingslängden 1717 bodde i gården:

Anders Germundsson (tydligan änkring)

Rådmann *Cederbourg*, som skattade för tobak och ”sölfwetrådsknappsören och litzer” (efter §12), hans hustru *Maria Svedmarck*, gossen *Peter Nilsson* och pigan *Elin*.

Anders Germundsson står som ägare 1720 men brandåret 1721 hade gården helt övertagits av rådmann *Cederbourg*. 1730 är det Herr Praeses *Cederbourgs* tomt, 1737 är det herr *Hans Liedgrens* (se 7.66) och 1741 hans änkas ödetomt. Änkan gifte om sig med handelsmannen *Martin*

Sandberg, varför 1745 4.47v ingick bland *Herr Martin Sandbergs* ödetomter och sedan delade historia med övriga delar av tomtnumret 4.27.